

רב כהנא מתני שנה, שבשמונים רבוא שכר (61) ביקשו לקנות ממנו.

והיו מפתחות האוצר שבו היו האבנים, מונחות תחת מראשותיו של אביו. והיה אביו ישן, ולא צערו (62) דמא. לא העירו

אמר להם רבי אליעזר, צאו וראו מה עשה עובד כוכבים אחד לאביו באשקלון, ודמא בן נתינה שמו של העובד כוכבים. (58)

וכך היה המעשה: פעם אחת בקשו לקנות ממנו אבנים (59) לאפור (60) בששים רבוא דינר שכר.

כד-א

בחרו — אף בעולת בעל, אף הזכר והבהמה! [עפ"י רש"י כאן]

58. ואחר שתשמעו מה עשה אותו עובד כוכבים, דעו, שכל שכן ישראל יהיו מצויין על כך. רש"י.

59. הקשו התוס' רי"ד: מה הועילו אבני האפור שהיו לו לדמא. והרי משחרב בית המקדש, בטל השמיר [שבו חוקקים את השמות על האבנים], כמבואר בסוטה מח א. וכיון שכך, לא יכלו לחקוק על אבני האפור את שמות בני ישראל [וכדכתיב שמות כח ט "ופתחת עליהם שמות בני ישראל"], ובלוא חקיקת השמיר, אי אפשר לעשות אבנים. כדכתיב [שמות כח כ] "במלאתם?"

ותירץ: דברי המשנה בסוטה "משחרב בית המקדש", נאמרו על חורבן בית שני. וקודם לכן, היה השמיר קיים.

והריטב"א הוסיף, דיש אומרים שלא בטל השמיר ממש, אלא שניתן להשיגו רק בטורח גדול. ומשום כך קנו האבנים, כדי שבכל אופן יוכלו על ידי טורח זה להשלים את בגדי הכהן.

60. יש לבאר אלו אבנים בקשו לקנות מדמא בן נתינא. ומצינו בזה ג' פירושים.

א. שתי אבני שהם הקבועים בכתפות האפור, ועליהם חרוטים שמות בני ישראל, ששה על כל אבן.

וכך משמע מפשטות לשון הגמרא, "ביקשו ממנו אבנים לאפור" [תוספות בביאור דברי

הגמרא לפי רש"י]

ב. אבני החושן בקשו מדמא. וכן משמע בירושלמי שכתב "פעם אחת אבדה אבן ישפה מבנימין" [ואף שלשון הגמרא היא "ביקשו אבנים לאפור", יש לומר כיון שהחושן מחובר לאפור, נקראים אבנים אלו — אבני האפור — תוספות].

ג. ביקשו אבני שהם, הן לאפור והן לחושן. שתי אבני שהם הקבועים באפור, ואבן שהם אחת — לחושן. וכדכתיב [שמות כח כ] "והטור הרביעי תרשיש ושהם וישפה" [מהרש"א].

61. ששים ריבוא, הם שש מאות אלף. שמונים ריבוא, הם שמונה מאות אלף.

62. בקידושין לא ב: איבעיא להו, מצות כיבוד אב, מממונו של מי נעשית. האם צריך הבן להוציא מממונו על מנת לכבד את אביו, או שמכבדו מממונו של אביו. ונחלקו בזה שם בגמרא [ונפסקה הלכה שמכבדו מממונו של אב. רמב"ם הלכות ממרים ו ג ושו"ע יו"ד סימן ר"מ סעיף ה'].

והעיר הריטב"א, שלמאן דאמר מכבדו משל אב, מדוע יש ללמוד מדמא עד היכן כיבוד אב, והרי לא היה צריך דמא להקריב את הממון שרצו לתת לו עבור האבן בשביל שלא להעיר את אביו, שהרי, "אין מכבדו אלא משל אב"? וביאר הריטב"א, דשאני הכא שלא הוציא דמא ממון כדי לא להעיר את אביו, אלא רק מנע מעצמו ריוח. ובאופן זה, יש לו למנוע מעצמו ריוח לצורך כיבוד אב.

“אבני שהם”, דהרר ערביה, הרי שחזר הכתוב, ועירב את אבני שהם יחד עם הדברים הראשונים האסורים לקחתם מן הגויים. ומוכח, שאף אבני שהם אינם נלקחים אלא מישראל!?

ועוד קשה, שהרי קתני סיפא בסופה של הברייתא, לשנה אחרת⁽⁶⁵⁾ נולדה לו לדמא בן נתינה פרה אדומה בעדרו,

נכנסו חכמי ישראל אצלו על מנת לקנותה, אמר להם דמא בן נתינה: יודע אני בכב, שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם – עבור הפרה האדומה אתם נותנין לי! שידע דמא, את הערך והחשיבות שיש לפרה זו אצל ישראל.

עכשיו איני מבקש מכם, אלא אותו ממון שרציתם לתת לי עבור האבן, ושחפסרתי אותו בשביל אבא.⁽⁶⁶⁾ שלא רציתי להעירו.⁽⁶⁷⁾

משנתו. אף שעל ידי כך, מפסיד היה את כל הממון הרב שרצו לתת לו בעד באבן!⁽⁶³⁾

וממעשה זה אנו רואים, שקונים אבנים טובות לצורך המשכן מן הגויים. אף שנאמר “דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה”!

מתרצת הגמרא: אכן בתחילת הפרשה נאמר “ויקחו לי תרומה”. ומכך למידים, שדברי המשכן נקנים רק אצל ישראל.

אולם אבני שהב, הכתובות אחרי ה“ויקחו לי”, נכתבו בלי וי' החיבור. ללמדך, שכאן הפסיק הענין⁽⁶⁴⁾. כלומר, כאן הפסיק הציווי האוסר לקחת דברים מן הגויים. ודברי המשכן האמורים מכאן והלאה, אינם בכלל הדין של “ויקחו אליך” שנקנים רק אצל ישראל, אלא מותר לקנותם אף מן הגויים.

שואלת הגמרא: והא, והרי “ואבני מלואים” [“ואבני”, עם וי' החיבור] כתיב לאחר

המיוחד של “ויקחו לי תרומה”].

65. הוכיח הריטב“א, שמעשה זה היה בבית שני. כיון שבבית ראשון, לא היתה פרה אדומה, אלא אותה הפרה שעשה משה.

66. קשה, הרי לא רצה דמא לקחת את אותו ההפרש שהפסיד משום כבוד אביו? ועוד, במדרש חז“ל מובא ששקלו את הפרה ונתנו בעדה זהב כמשקלה. וודאי שזהב זה שווה יותר מן ההפרש שרצו לתת לו עבור האבן! ואכן בירושלמי מובא במעשה זה רק שבאותו הלילה נולדה לו פרה אדומה. ובכך פרע לו הקב“ה שכרו.

67. בביאור הנהגה מיוחדת זו שנהג דמא בן נתינה, כתב המהרש“א:

63. המשכו של מעשה זה מובא המדרש והביאו היפה עינים כאן. והוא, שכאשר לא רצה דמא ליתן את האבן משום שהיה אביו ישן ורגליו על התיבה בה היו האבנים, סברו חכמי ישראל שאינו מתרצה על המקח. והוסיפו לו עוד עשרת אלפים זוז. ולא רצה דמא לקבל יותר ממה שהוצע לו בתחילה, על מנת שלא להנות מכבוד אביו.

64. בחתם סופר הקשה: הרי שמן למאור נכתב אף הוא בלא וי'. כדכתיב [שמות כה ו] “שמן למאור”. ואם כן יהא מותר לקחת שמן למאור מגוי? ! והרי נאמר [שמות כז ב] “ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית”. ומשמע, שבני ישראל יקחו, ולא הגויים?

[ועי”ש במה שתירץ דשמן מן הגוי, כבר אסר משה מעצמו על בני ישראל. ואינו צריך לציווי

ומוכת, שרבי אליעזר עצמו סובר, שקונים פרה אדומה מן הגויים. ולא כדברי שילא שדורש רבי אליעזר את הפסוק "ויקחו לי", לאסור קניית פרה אדומה מן הגויים.

ומתרצת הגמרא: **התם** הפרה שנקנתה מדמא, על ידי תגרי ישראל זבון. נקנתה על ידי סוחרים יהודים שקנוה מדמא. ואילו הציבור, קנאה מאותם ישראלים.

ואם כן, מיושבים דברי שילא. ואכן דורש רבי אליעזר את הפסוק "ויקחו אליך" שמשמעו שקונים רק מישראל, ואין קונים פרה מן הגויים.

ומקשה הגמרא על דברי שילא: **וכי** טעמו של **רבי אליעזר** שאין קונים פרה מן הגויים הוא משום שכתוב "ויקחו אליך",

האם רבי אליעזר לא חייש לרביעה, אינו חושש שמא הפרה נרבעה, ומחמת כך אסור לקנותה מן הגויים?

והרי מוכח שרבי אליעזר כן חושש לרביעה — מכך:

והתניא, אמרו לו חכמים לרבי אליעזר, מעשה ולקחה לפרה אדומה מן העובד

כוכבים ודמא שמו. ואמרי לה [יש אומרים] **רמין שמו.** ומוכת, שקונים פרה מן הגויים. ולא כדברי רבי אליעזר, שאין פרה ניקחת מן הנכרים!

אמר להן רבי אליעזר: משם ראייה? הרי ישראל היו משמרין אותה, את אותה הפרה כדי שלא ירבעו אותה, **משעה שנולדה!**

ומוכת, כי הסיבה שאוסר רבי אליעזר לקנות בהמה מן הגויים, היא חשש רביעה. ולכן, כאשר משמרין אותה — אין חשש ואפשר לקנותה.

ועולה מכך, שלא כדברי שילא. ולא אוסר רבי אליעזר את עצם הקניה מן הגויים, אלא משום חשש רביעה!

מתרצת הגמרא: **רבי אליעזר, תרתי שני** טעמים **אית ליה**, לאיסור זה של לקיחת בהמה מן הגויים:

א. **קיהה**, לפי שנאמר "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה" ודורש רבי אליעזר, שאין פרה אדומה ניקחת אלא מישראל.

ב. **וחייש** חושש רבי אליעזר, **נמי לרביעה!**

בעולם הזה, ועל כן אמר: יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל ממון שבעולם — עבור הפרה האדומה אתם נותנין לי, אבל אני, איני רוצה בכך לקבל שכר מצות כיבוד אב בעולם הזה.

ועל כן אמר, איני מבקש עכשיו היינו בעולם הזה, רק אותו ממון שהפסדתי. אבל שכר המצוה גופא שקיימתיה, איני מבקש עכשיו בעולם הזה!

לפי שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה בעולם הזה, ובישראל המצווה על כיבוד אב ואם, נאמר למען יאריכון ימיך בעולם הזה, ולמען ייטב לך בעולם הבא. אבל עובד כוכבים, שאינו מצווה, נותן לו הקב"ה שכרו משלם בעולם הזה, כדי לטורדו בעולם הבא.

ועובד כוכבים זה [דמא] מחסידי עובדי כוכבים היה. ולא היה חפץ לקבל שכרו משלם

ומשום כך סובר הוא, שצריך לשמר את הבהמה משעה שנולדה.⁽⁶⁸⁾

ודנה הגמרא. אמר מר: ישראל היו משמרין אותה משעה שנולדה.

וקשה: נחשוש נחשוש דלמא שמא רבעי לאמא⁽⁶⁹⁾ רבעו את אמה של פרה זו כי הוה מעברה בזמן שהיתה מעוברת,⁽⁷⁰⁾

ומנין שיש בכך חסרון?

דאמר רבא: וולד הנוגחת פרה שנגחה ישראל ומת, אפורה,⁽⁷¹⁾ אסור הולד

לקרבן!⁽⁷²⁾

משום שהיא וולדה — שניהם יחד — נגחו. ולכן, אף לוולד זה יש דין נוגח, ופסול.

וכן וולד הנרבעת אפורה. משום שהיא וולדה נרבעו!

אם כן, נחשוש אף כאן שאמה נרבעה?

משיבה הגמרא: אימא, ישראל היו משמרין אותה את הפרה האדומה משעה שנוצרה במעי אמה. ואם כן, אף אימה לא נרבעה.

68. נמצא, שלדעת רבי אליעזר ישנם שני תנאים לקנית בהמה מן הגויים.

א. שלא יקנו את הפרה ישירות מן הגויים, אלא על ידי סרסורים ישראלים שיקנוה מן הגויים וימכרוה לציבור לצורך עשיית פרה אדומה.

ב. שתהא הפרה משומרת משעת לידתה, על מנת שלא ירבעוה.

69. הקשה הריטב"א: הרי לעיל כב ב אמרינן שבהמה הנרבעת — נעקרת. ואם כן, איך חשש שירבענה הנכרי?

ותירץ: אכן רוב הבהמות נעקרות על ידי רביעה. ולכן חס הגוי על בהמתו. אבל פעמים שהנרבעת אינה נעקרת, ומשום כך חוששין בבהמה זו, שנרבעה אמה.

אולם בתוס' לקמן מו ב טרחו להעמיד שמדובר בבהמה מעל גיל שלש שנים, וכמבואר להלן כד ב שיותר מבת שלש אינה נעקרת. ומשמע, שכל שתחת שלש שנים — ודאי נעקרת. ודלא כהריטב"א [וראה עוד ביעב"ץ בענין זה].

70. הקשו התוס': מדוע לא נחשוש אף שמא עלה על אמה עול, ותיפסל משום כך?

ותירץ: לא יתכן שיחששו לכך, שהרי כיון שעלה עליה זכר, נחשב כאילו עלה עליה עול. ואם כן, לא מצינו שתהא פרה אדומה כשרה בעולם?! אלא ודאי אין בכך כדי לפסלה. הרשב"א ותוס' רבינו אלחנן תירצו, שיש לחלק בין וולד נרבעת ונוגחת לוולד הנושאת בעול. לפי שבנוגחת ונרבעת, סמוך העובר למקום הרביעה [ומשום כך נחשב שאף הוא בכלל הרביעה] וכן מוסיף הוא במשקלו, לנגיחה. אולם בעול, ודאי אין הוא נושא.

71. יש להקשות: איך יתכן לדון על הולד, אם הוא כשר או פסול. הרי בהמה שנגחה, חייבת מיתה? ופירש רש"י, שמדובר שנגחה הבהמה על פי עד אחד. ובאופן זה, אין סוקלים אותה, אלא נאמן העד לפוסלה.

וכן אם הודה הבעלים שבהמתו נגחה — אין סוקלים אותה על פי הודאתו, אך נפסלת! ואמרינן בתורת כהנים "מן הצאן", להוציא את המוקצה [שהוקצה לעבודה זרה]. "ומן הצאן" וי"ו יתירה, להוציא את הנוגח. רש"י

72. כתב הראב"ד: ועובר — ירך אמו. כלומר כיון שעובר נחשב כירך אמו, נדון הוא כדינה — ואסור.

ודנה הגמרא: וניחוש דלמא נחשוש שמא רבעוה לאמא של פרה זו מעיקרא עוד קודם שהרתה, ולדעת רבי אליעזר — אם האם אסורה, אף הולד נאסר.

ודעת רבי אליעזר מבואר במשנה (73) זו:

דתנן: כל הפסולין לגבי מזבח כגון על ידי רביעה, או שעבדו בהם עבודה זרה — ולדותיהן מותרין. ותני עלה, שנו על אותה המשנה: רבי אליעזר אומר! (74)

ואם כן, אף פרה זו ששימרו אותה משעה שנוצרה, תיאסר. שמא אמה נאסרה עוד קודם שנוצרה.

ודנה הגמרא: הניחא, קושיא זו אינה קשה לדעת רבא. כיון דאמר רבא אמר רב נחמן, המחלוקת בין רבי אליעזר לחכמים אינה אלא בשנרבעו האמהות כשהן כבר מוקדשין. ורק אז אוסר רבי אליעזר את הולד.

אבל אם נרבעו האמהות כשהן חולין ועדיין לא הוקדשו — דברי הכל מותרין.

אלא לדעת רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן, הסוברים שמחלוקת רבי אליעזר וחכמים היא אף אם כשנרבעו כשהן חולין,

ואפילו אז אוסר רבי אליעזר את הולד. אבל כשהן מוקדשין — דברי הכל אסורין, מאי איכא למימר?

מה יועיל שימור הולד משעת יצירתו, הרי יתכן שנרבעה אמו [שחולין היא], ואסור?

מעמידה הגמרא: אימא, נאמר שישראל היו משמרין אותה לאמא משעה שנוצרה. וממילא, אף אין חשש שאמה נרבעה.

ומקשה הגמרא: וניחוש דילמא נחשוש שמא רבעוה לאמא דאמא לאמה של האם, שדבר זה הוא גנאי אפילו לבתה?

מתרצת הגמרא: כולי האי כל זאת — לא חיישינן! (75)

אמר מר בתירוך הגמרא לעיל: ישראל היו משמרין אותה את הפרה משעה שנוצרה במעי אמה.

ודנה הגמרא: מנא ידעינן, מנין לנו שתולד פרה אדומה מבהמה זו, ויש צורך לשמרה כבר מעכשו?

אמר רב כהנא: כוס אדום היו מעבירין לפניו לפני האם בשעה שעולה עליה זכר,

73. תמורה ל ב.

74. טעמו של רבי אליעזר מבואר בתמורה שם, שאין מביאין למזבח ולד של בהמה פסולה, לפי שבזיון הוא [רש"י]

התוס' סוברים שאף לדעת רבי אליעזר, לא נאסר הולד בכל פסול שפסולה האם, שהרי ולד אתנן כשר אף לבית שמאי ובית הלל. ולא נראה שרבי אליעזר חלוק עליהם בזה [ובתורת חיים

הוסיף שאף ולד בעלת מום — כשר].

[ויתכן שלרבי אליעזר נחשב בזיון להביא בהמה שהפסול נעשה על ידי מעשה בגופה. כגון הנרבעת ונוגחת].

75. יש לעיין מה יהא הדין, אילו ידוע לנו בודאי שאם אמה נרבעה.

וכתבו התוס' ר"ד: דוקא וולדות של בהמה הנרבעת, היה אוסר רבי אליעזר. אבל וולד

שברשותו של דמא בן נתינא, היתה אצלו משפחת פרות, המוחזקות לילד פרה אדומה בהעברת כוס.

יתיב ישב רבי אמאי ורבי יצחק נפחא, אקלעא על מבוא הכניסה, בבית דרבי יצחק נפחא.

פתח חד מינייהו אחד מהם ואמר: וכן היה רבי אליעזר פוסל בהמות שנקנו מן הגוים, בכל הקרבנות כולן. משום שחושש היה רבי אליעזר, שמא נרבעו הבהמות. (77)

פתח אירך מינייהו השני מבין שניהם ואמר: מאי אותיבו ליה מה השיבו לו חבריה חבריו לרבי אליעזר כנגד דבריו?

השיבו לו כך: נאמר [ישעיהו ס ז] **"כל צאן קדר יקבצו לך וגו'".** עולה מנבואת ישעיהו, שלעתיד לבוא יקחו בהמות מן הגוים לקרבן, וקשה על דעת רבי אליעזר?

ועשויה היא להתעבר ממנו. (76) ועל ידי העברת הכוס, נעשה הולד אדום אף הוא.

ושואלת הגמרא: **אי הכי, אם בהעברת כוס נעשה הולד אדום, אמאי דמיה של הפרה יקריין כל כך, הרי בנקל ניתן ליצור פרה אדומה?**

מתרצת הגמרא: **הואיל ואם נמצאו בפרה שתי שערות שחורות או לבנות, הרי שתי שערות אלו פוסלות בה מלהיות פרה אדומה. ומשום כך דמיה יקרים, כיון שפרה כזו שאין בה אפילו שתי שערות — נדירה היא מאוד!**

ודנה הגמרא: **ומאי שנא דידהו, מדוע העבירו כוס אדומה בפני בהמת דמא בן נתינא שגוי הוא, ומשום כך צריכים היו לשמרה כל הזמן, ולא העבירו כוס זו בפני בהמת ישראל?**

אמר רב כהנא — במוחזקת. מדובר,

וולדותיהן — היה מתיר!

76. לפי שמה שחושבת הנקבה בשעת עיבור — כך יוצא הוולד.

ובענין זה הביא היעב"ץ את מה שמצינו ביעקב אבינו [בראשית ל לז — לט], שנעץ את המקלות המנומרים לפני הצאן. כדי שבעת שתבאנה לשתות, ירתעו לאחוריהן והזכר רובעם, ותלדנה עקדים נקודים וטלואים, כיוצא במקלות אלו [ראה ברמב"ן אגרת הקודש פרק ה' לגבי אותה מטרוניתא שהיה לפניו דבר שחור, ונולד לה בן שחור!]

77. להלן מקשה הגמרא מכמה וכמה פסוקים, שבהם משמע שהביאו בהמות לקרבן מן הגוים.

ומשמע מכך, שלדעת רבי אליעזר בהמת גוים פסולה לקרבן מן התורה.

והקשה ה'משכנות יעקב', הרי כיון שספק הוא אם נרבעה הבהמה, מדוע לא נעמיד אותה על חזקת כשרות, שהרי כל בהמה שנולדה, כשירה להקרבה. ונכשיר אף בהמה זו?

ותירץ העונג יו"ט יו"ד סימן פ"א: העמדת דבר על חזקתו, היא רק כאשר רוצים לשנות מציאותו של דבר מסוים. וכגון שיש ספק על דבר אם הוא טמא, הרי שמעמידין אותו על חזקת טהרה.

אולם פסול זה של בהמה שנרבעה, אינו פסול החל בעצמותה של הבהמה. אלא זהו דין חיצוני, שפסולה להקרבה. ומשום כך, חזקת כשרות לא תסייע בענין זה. כיון שלא שייך להעמיד אותה

שונה אותו.

ואילו רב זביד, מתני הכי שנה מעשה זה כך: (79) ותרוייהו אמרי, הן רבי אמי והן רבי יצחק נפחא אמרו: וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות.

ותרוייהו שניהם רבי אמי ורבי יצחק נפחא אמרי: ומאי אותיבו ליה מה השיבו לו חבריה לרבי אליעזר?

— "כל צאן קדר יקבצו לך" וגו'.

ועל זה אמר השיב רבי אליעזר: כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא.

ומאי קראה מהו המקור שאכן כך יהיה?

— שנאמר: "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה'".

מתקיף לה רב יוסף: ודלמא אולי רק מעבודת כוכבים הוא דהדרי בהו חוזרים הם בהם. אך ממעשי עריות, לא יחזרו בהם?

אמר ליה אביי: נאמר שם: "לעבדו שכם אחד" כתיב. ומשמע שאין חילוק והבדל בין עובדי ה'. והגוים יעבדוהו כישראל בכל מצוותיו, ויפרשו מן העבירות. (80)

אמר להן רבי אליעזר: אין זו ראייה. כיון שכולם, כל הגוים גרים גרורים הם יבואו ויגררו מעצמם להתגייר לעתיד לבא. אף שלא יקבלו אותם. וממילא אין בהמותיהם, בהמות עכו"ם! (78)

אמר רב יוסף: מאי קרא מנין אתה למד שאכן כך יהיה?

שנאמר [צפניה ג ט]: "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'!"

אמר ליה אביי: מפסוק זה אתה למד שחוזרים הם מעבודה זרה, וקוראים בשם ה'.

ודלמא יתכן כי רק מעבודת כוכבים הוא דהדרי בהו [חוזרים בהם], אולם ממעשי עריות, לא יחזרו בהם. ושוב יש לחשוש שמא בהמותיהם נרבעו. ואין יקבלו אותם לקרבן?

אמר ליה רב יוסף: "לעבדו שכם אחד" כתיב. [שם]. ומשמע, שאין כל הבדל בין כלל עובדי ה', אלא ישראל והאומות יעבדוהו כולם שכם אחד, ויהיו שוים בכל קיום המצוות. וממילא, יפרשו מן העריות.

רב פפא מתני הכי. מעשה זה ששינונו שכך אמר חד. וכך ענה לו אידך — היה רב פפא

בחזקת כשרות לקרבן. לפי שהכשרות לקרבן, אינה דין בעצם הבהמה שאפשר להחזיקה בו.

78. כך פירשו רש"י והר"ח.

ב"עבודת עבודה" ביאר, שתשובתו של רבי אליעזר "גרים גרורים הם", שאינם גירי אמת כדעת חכמים. ורק משום כך עולים קרבנותיהם לרצון. לפי שבקרבנות גוים, לא חל פסול נרבע

[ועיי"ש איך שמבאר כל הסוגיא לפי"ז].

79. בעיקר הדברים אין חילוק בין הגירסאות. וההבדל הוא רק בשם מי נאמרו הדברים.

80. כך פירש רש"י. והמהרש"א פירש: "לעובדו שכם אחד" כלומר, לעובדו חלק אחד מן התורה. וכיון שלא יקבלו את הגרים לעתיד לבוא, הרי

מקשה הגמרא על דברי רבי אליעזר, שאין מביאים בהמות לקרבן מן הגוים:

מיתבי, נאמר [שמות י כה] "ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות". דברים אלו, אמר משה לפרעה. ומוכח, שלוקחים בהמות לקרבן מן הגויים!

דוחה הגמרא: **קודם מתן תורה — שאני, כיון שעדיין לא נאסר הדבר.**

ומביאה הגמרא להוכיח שמביאים קרבנות מן הגוים:

תא שמע: [שמות יח יב] **"ויקה יתרו התן משה עולה וזבחים לאלהים"** ומוכח, שהביאו קרבן מיתרו שהיה גוי.⁽⁸¹⁾

דוחה הגמרא: **יתרו נמי אף הוא קודם מתן תורה הוה.** וממילא, אין להוכיח מכך שמביאים קרבן מבהמת הגוי.

ובענינו של יתרו, נחלקו במסכת זבחים קטז א, בני רבי חייא ורבי יהושע בן לוי, בשאלה

האם יתרו בא אל משה קודם מתן תורה, או לאחר מתן תורה.

וכעת דנה הגמרא: **הניחא למאן דאמר הסובר שבואו של יתרו קודם מתן תורה הוה,**⁽⁸²⁾ וממילא אין כל מניעה לקבל ממנו בהמה לקרבן.

אלא למאן דאמר יתרו לאחר⁽⁸³⁾ **מתן תורה** כד-ב הוה,⁽⁸⁴⁾ ולאחר שכבר נאסרו בהמות הגוים, **מאי איכא למימר?** איך קבלו הקרבן מידו? על כרחך, מוכח מכך שלוקחים בהמה מן הגוים, ודלא כדברי רבי אליעזר!

מתרצת הגמרא: **אלא יתרו — מישראל זבן קנה את בהמתו.** ואותה, הביא לקרבן. ואכן אין מביאים בהמה מן הגוים.

ומביאה גמרא להוכיח ממקורות אחרים, שמביאים בהמות מן הגוים:

תא שמע: נאמר⁽⁸⁵⁾ [שמואל א, טו טו]: **"ויאמר שאול מעמלקי הביאום אשר חמל**

83. אף שמן המקראות משמע שיתרו היה קודם מתן תורה.

84. הקשו התוס', לשיטה זו, הרי ציפורה אשת משה [בת יתרו] לא היתה אלא אחר מתן תורה. ואם כן, איך יתכנו דברי הגמרא ביבמות ג' דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה על ידו וכו' ופירש מן האשה. והרי לא היתה אז אשתו עמו?!

ותירץ: שהקב"ה נתן לב לפרוש מן האשה. ואכן בפועל, לא היתה אשתו אז.

85. [פסוק זה מדבר בענין הבהמות אשר עליהם חמל שאול במלחמתו בעמלקי, ולא הרגם, אלא הביא מהם לקרבן].

לא יוכלו לעובדו בכל מצוותיו וכישראל. ויעבדוהו הם בחלק מן התורה, שאותו יוכלו לקיים. ואיסור הרביעה הוא בכלל אותו החלק שיקיימו, שהרי כבר נצטוו עליו בני נח.

81. ולא שהיה יתרו חשוד על מעשים אלו. ובפרט שנתגייר. אלא רק שהיה קונה בהמות מהגויים הקרובים לו [מרומי שדה, וראה ברש"ש]

82. הקשו התוס' [ד"ה יתרו], איך אמר משה ליתרו "והודעתי את חוקי האלהים ואת תורותיו". והרי עדיין לא ניתנה תורה? וראה שם מה שהקשה עוד בענין זה, ובתירוצו.